

APPROACHES TO ENHANCING AUDIT QUALITY FOR IMPROVING OPERATIONAL EFFICIENCY OF JURISTIC ENTITIES IN BANGKOK METROPOLITAN REGION

Pornjit JARASYATPIPOP¹, Umatipaya JAMSAWANG¹ and Wannaprapa INTAPOCH^{1*}

1 Faculty of Business Administration, Thongsook College, Thailand; thongsooksaraban@gmail.com
(Corresponding Author)

ARTICLE HISTORY

Received: 19 September 2025

Revised: 3 October 2025

Published: 16 October 2025

ABSTRACT

This qualitative research aimed to examine the audit quality and operational efficiency of juristic companies registered in Bangkok metropolitan region, as well as the relationship between these two factors. Data were collected through questionnaires distributed to 400 executives or accounting officers of registered juristic companies. The findings revealed that most respondents were female, aged between 31 and 40 years, held a bachelor's degree, earned an average monthly income exceeding 60,001 baht, and used services from small audit firms, typically changing firms every 3 to 5 years. Overall, audit quality was rated at a high level, particularly in terms of auditor experience. Operational efficiency was also rated highly, with emphasis on internal processes and financial performance. Hypothesis testing indicated that auditor experience had a statistically significant positive effect on operational efficiency, while audit firm size and audit fees showed no significant impact on the overall operational efficiency of juristic companies.

Keywords: Approaches, Audit Quality, Operational Efficiency

CITATION INFORMATION: Jarasyatpipop, P., Jamsawang, U., & Intapoch, W. (2025). Approaches to Enhancing Audit Quality for Improving Operational Efficiency of Juristic Entities in Bangkok Metropolitan Region. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 3(10), 97

แนวทางการยกระดับคุณภาพการสอบบัญชีเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานของนิติบุคคลในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

พรจิตร จรัสญาติภิกพ¹, อุมาทิพย์ แจ่มสว่าง¹ และ วรรณประภา อินทโกชน^{1*}

1 คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยทองสุข; thongsooksaraban@gmail.com (ผู้ประพันธ์บทความ)

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพงานสอบบัญชีและประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนนิติบุคคลในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างสองปัจจัยดังกล่าว โดยใช้แบบสอบถามกับผู้บริหารหรือผู้ดูแลบัญชีจำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นหญิง อายุ 31-40 ปี จบปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 60,001 บาท และใช้บริการสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็กที่เปลี่ยนทุก 3-5 ปี โดยคุณภาพงานสอบบัญชีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านประสิทธิภาพของผู้สอบบัญชีส่วนประสิทธิภาพการดำเนินงานก็อยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเน้นด้านกระบวนการภายในและการเงินเป็นหลัก ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประสิทธิภาพของผู้สอบบัญชีมีผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน ขณะที่ขนาดสำนักงานสอบบัญชีและค่าธรรมเนียมไม่มีผลต่อประสิทธิภาพโดยรวมของบริษัทนิติบุคคล

คำสำคัญ: แนวทาง, คุณภาพการสอบบัญชี, ประสิทธิภาพการดำเนินงาน

ข้อมูลการอ้างอิง: พรจิตร จรัสญาติภิกพ, อุมาทิพย์ แจ่มสว่าง และ วรรณประภา อินทโกชน. (2568). แนวทางการยกระดับคุณภาพการสอบบัญชีเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานของนิติบุคคลในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 3(10), 97

บทนำ

ในการสอบบัญชีนั้นมีการและขั้นตอนต่างหลายขั้นตอน โดยต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ.2543 มาตรา 11 วรรค 4 ได้กำหนดให้ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีต้องจัดทำงบการเงินและได้รับการตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ซึ่งในการตรวจสอบและแสดงความเห็นต้องบการเงินนั้น ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ.2547 หมวด 5 มาตรา 37 ได้กำหนดไว้ว่าห้ามมิให้ผู้ใดลงลายมือชื่อรับรองการสอบบัญชี รับรองเอกสารหรือแสดงความเห็นในฐานะผู้สอบบัญชี เว้นแต่เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ดังนั้นการสอบบัญชีจึงต้องอาศัยบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและความเป็นอิสระในการตรวจสอบ และการปฏิบัติงานตรวจสอบมักจะทำเป็นทีม เพื่อให้ทันต่อระยะเวลาและให้การสอบบัญชีมีประสิทธิภาพ ผลงานจึงเป็นที่ยอมรับและมีความน่าเชื่อถือต่อผู้รับบริการ ดังนั้นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจึงจำเป็นต้องมีผู้ช่วยผู้สอบบัญชี เพื่อมอบหมายงานการตรวจสอบให้ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีทำการตรวจสอบบัญชีต่างๆ ของกิจการ เมื่อก้าวถึงวิชาชีพสอบบัญชีแล้วถือเป็นอาชีพหนึ่งที่เป็นส่วนในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้พัฒนาไปในทางที่ดี ประเทศไทยจำเป็นต้องมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความรู้ สมรรถนะ และทักษะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ สามารถรู้เท่าทันและปรับตัวให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข มีอาชีพที่มั่นคง สร้างรายได้ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์และกติกาใหม่ๆ และมาตรฐานที่สูงขึ้น โดยเฉพาะในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบและปัจจัยส่งเสริมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกันในการสอบบัญชีควรปฏิบัติโดยบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและมีความเป็นอิสระ (นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ และ ศิลพร ศรีจันทร์เพชร, 2561) รวมทั้งมีการพิจารณาสถานการณ์แวดล้อมของลูกค้ำที่มีอยู่อย่างครบถ้วน ถูกต้องและเหมาะสม หากผู้สอบบัญชีทำงานบกพร่อง ไม่ได้ใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่หรือละเลยต่อข้อผิดพลาดที่ตรวจพบ จะส่งผลทำให้งบการเงินที่ตรวจสอบมีข้อผิดพลาดและจะสื่อว่างานสอบบัญชี ซึ่งทำให้เกิดเป็นข้อผิดพลาดในรายงานทางการเงินนั้น สามารถนำมาใช้เป็นตัวบ่งชี้ในการวัดคุณภาพของงานสอบบัญชีได้ การสอบบัญชีควรปฏิบัติโดยบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญ ที่เรียกว่า “ผู้สอบบัญชี” ความต้องการเชิงเศรษฐกิจก่อให้เกิดวิชาชีพการสอบบัญชีขึ้นเพื่อช่วยลดความเสี่ยงของข้อมูลในงบการเงินที่ให้การตัดสินใจ ดังนั้น วัตถุประสงค์ของการสอบบัญชีเพื่อให้ผู้สอบบัญชีสามารถแสดงความเห็นต่องบการเงินว่า งบการเงินนั้นได้จัดทำในส่วนสาระสำคัญเป็นไปตามกรอบแนวคิดสำหรับการจัดทำรายงานทางการเงินหรือไม่ การตรวจสอบบัญชีโดยผู้สอบบัญชีมีความจำเป็นที่จะต้องใช้เครื่องมือหลายๆ อย่างเพื่อใช้ในการตรวจสอบเพื่อค้นหาข้อผิดพลาดและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากการจัดทำงบการเงิน สิ่งสำคัญที่ช่วยให้การตรวจสอบบัญชีมีประสิทธิภาพได้นั้น คือ ผู้สอบบัญชีต้องมีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ จึงจะทำให้คุณภาพงานสอบบัญชีที่แสดงออกมานั้นน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับของผู้รับบริการ (นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ, 2557)

อย่างไรก็ตาม คุณภาพงานสอบบัญชีได้เข้ามามีบทบาทสำคัญกับงบการเงินมากขึ้น เพราะผู้บริหารหรือนักลงทุนต้องการได้รับข้อมูลเพื่อใช้ในการประกอบการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ มีการวางแผนและควบคุมการดำเนินงานได้ดียิ่งขึ้นและสามารถนำพาธุรกิจไปสู่ความได้เปรียบและแสวงหาโอกาสทางธุรกิจในการแข่งขันให้แก่องค์กรอีกด้วย ทั้งนี้คุณภาพของงานสอบบัญชีนั้นจะทำให้เกิดการลดข้อบกพร่องในการทำหน้าที่เพื่อให้ผลลัพธ์จากการดำเนินงานไม่ส่งผลเสียต่อระบบธรรมาภิบาลเนื่องจากการขาดคุณภาพของผู้สอบบัญชีอาจทำให้เกิดการทำงานที่ผิดพลาดทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจซึ่งขัดต่อหลักจริยธรรม คุณธรรม และทำลายระบบธรรมาภิบาลที่ดีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ตามองค์ประกอบหลักหกประการของหลักธรรมาภิบาล (รัฐวิทย์ อนุวัฒน์ประชา, 2558) คุณภาพงานสอบบัญชีจึงเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการปฏิบัติงานในความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณธรรม ซึ่งความต้องการผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่มีความรู้ ความสามารถ รวมถึงคุณภาพงานสอบบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นได้รับความสนใจจากผู้ใช้งบการเงินและบุคคลที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ประสิทธิภาพในการดำเนินงานสอบบัญชี เป็นผลงานการปฏิบัติงานสอบบัญชีที่เกิดขึ้นโดยคำนึงถึงปริมาณของทรัพยากรที่ถูกใช้ไปเพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุประสิทธิผลตามที่กำหนดไว้ การปฏิบัติงานสอบบัญชีที่ผู้สอบบัญชีจะต้องให้การรับรองงบการเงินอย่างมีเหตุผล

โดยปราศจากข้อผิดพลาดหรือการทุจริต รวมถึงการลดงบประมาณของชั่วโมงการทำงาน อาจลดต้นทุนการสอบบัญชีและปรับปรุงประสิทธิภาพการสอบบัญชีโดยการกำจัดช่องว่างการสอบบัญชีที่เกินจำเป็น นอกจากนี้ การรายงานการสอบบัญชีที่มีคุณภาพเป็นการปฏิบัติงานสอบบัญชีที่อยู่ในระดับที่ดีเลิศ ซึ่งคุณภาพก็คือความดีหรือดีเลิศของสิ่งที่เป็นผลิตภัณฑ์หรือการบริการ จุดประสงค์ของการรายงานทางการสอบบัญชี เพื่อสื่อสารผลลัพธ์ของการตรวจสอบงบการเงินของผู้สอบบัญชี แม้ว่าคุณภาพของการรายงานการสอบบัญชี จะถูกกำหนดไว้ในมาตรฐานการบัญชีที่ยอมรับโดยทั่วไป รวมถึงขอบเขตของงานการสอบบัญชี จะปกป้องผู้สอบบัญชีที่ปฏิบัติตามขั้นตอนการสอบบัญชีที่ถูกกำหนดไว้ในมาตรฐานการสอบบัญชี แต่การรายงานทางการสอบบัญชีคือผลลัพธ์ของการสังเกตการณ์เพื่อประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสียภายนอกซึ่งจะมีส่วนประเมินผลว่าการรายงานการสอบบัญชีมีประสิทธิภาพหรือไม่

ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพงานสอบบัญชีจึงมีความสำคัญต่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาในฐานะที่ปฏิบัติงานด้านบัญชี จึงมีความสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพงานสอบบัญชีที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนนิติบุคคลในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับคุณภาพงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลและศึกษาระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนนิติบุคคลในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลและปริมณฑลตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพงานสอบบัญชีกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนนิติบุคคลในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยนั้นจะเป็นแนวทางให้ผู้สอบบัญช้นำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพงานสอบบัญชีอันจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานการสอบบัญชีต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการสอบบัญชี

การสอบบัญชีเป็นกระบวนการตรวจสอบงบการเงินโดยผู้สอบบัญชีที่มีคุณสมบัติตามกฎหมาย เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินมั่นใจว่าข้อมูลที่น่าเสนอมีความถูกต้องในสาระสำคัญและสอดคล้องกับมาตรฐานที่ยอมรับทั่วไป (นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ, 2557) ผู้สอบบัญชีต้องมีความรู้ ความสามารถ และความเป็นอิสระในการตรวจสอบ เพื่อให้ผลการสอบบัญชีมีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับในวงวิชาชีพ (นพพร ชูเปียเต้ง, 2562) คุณภาพของงานสอบบัญชีจึงมีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจของผู้บริหารและนักลงทุน เพราะช่วยลดความเสี่ยงจากข้อมูลทางการเงินที่คลาดเคลื่อน และส่งเสริมธรรมาภิบาลในองค์กร (รัชฎาทิพย์ อุปถัมภ์ประชา, 2558) ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาคุณภาพงานสอบบัญชีจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานของกิจการในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงาน

ประสิทธิภาพการดำเนินงาน (Operational Efficiency) เป็นตัวชี้วัดสำคัญที่สะท้อนถึงความสามารถขององค์กรในการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในด้านต่างๆ เช่น การผลิต การบริการ การเงิน และการบริหารจัดการ โดยไม่สิ้นเปลืองเกินความจำเป็น ทั้งนี้ยังรวมถึงการลดต้นทุน การเพิ่มผลผลิต และการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีความคล่องตัวมากขึ้น (ชลิตา ทิพย์มงคล, 2564) องค์กรที่มีประสิทธิภาพสูงจะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของตลาดได้อย่างรวดเร็ว มีระบบควบคุมภายในที่ดี และสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจได้อย่างเหมาะสม

ในบริบทของบริษัทที่จดทะเบียนนิติบุคคล ประสิทธิภาพการดำเนินงานยังเกี่ยวข้องกับการวางแผนกลยุทธ์ การบริหารต้นทุน การจัดการบุคลากร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ (ธนภัทร ศรีสุวรรณ, 2565) การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มผลกำไร แต่ยังส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันและความยั่งยืนขององค์กรในระยะยาว ดังนั้น การประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานจึงควรพิจารณาทั้งในเชิงปริมาณ เช่น ผลตอบแทนจากการลงทุน และในเชิงคุณภาพ เช่น ความพึงพอใจของลูกค้าและความสามารถในการปรับตัวขององค์กร

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยดังนี้

- 1) คุณภาพงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลอยู่ในระดับมาก
- 2) ประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนนิติบุคคลในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลอยู่ในระดับมาก
- 3) คุณภาพงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนนิติบุคคลในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาคือผู้บริหารหรือผู้แทนบริษัทที่ดูแลบัญชีของนิติบุคคลในกรุงเทพฯและปริมณฑล จำนวน 269,526 ราย (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2567) โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ได้จากการคำนวณด้วยสูตรของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane, 1973)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามจำนวน 400 ชุด เท่ากับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการแจกแบบสอบถามพร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและวิธีการตอบอย่างถูกต้องแก่ผู้ตอบ จากนั้นจึงเก็บรวบรวมแบบสอบถามเพื่อนำมาตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้อง หากพบว่า แบบสอบถามไม่สมบูรณ์ ผู้ศึกษาจะดำเนินการแจกใหม่เพื่อให้ได้ข้อมูลครบตามจำนวนที่กำหนด เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนแล้วจึงนำไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน

- 1) การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- 2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) เป็นการวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัว และทดสอบขนาดหรือระดับของความสัมพันธ์และการทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

สรุปผลการวิจัย

- 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพงานสอบบัญชีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นลำดับแรก คือ ด้านประสิทธิภาพของผู้สอบบัญชี รองลงมาคือ ด้านค่าธรรมเนียมสอบบัญชี และลำดับสุดท้าย คือ ด้านขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ตามลำดับ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพงานสอบบัญชีในภาพรวม

(n = 400)				
คุณภาพงานสอบบัญชีในภาพรวม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัจจัย	ลำดับ
1) ด้านขนาดของสำนักงานสอบบัญชี	4.06	0.30	มาก	3
2) ด้านค่าธรรมเนียมสอบบัญชี	4.12	0.21	มาก	6
3) ด้านประสิทธิภาพของผู้สอบบัญชี	4.15	0.32	มาก	2
รวม	4.11	0.26	มาก	

2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนนิติบุคคลในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นลำดับแรก คือ ด้านกระบวนการภายใน รองลงมา คือ ด้านการเงิน ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา และลำดับสุดท้าย คือ ด้านลูกค้าตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนนิติบุคคลในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในภาพรวม

(n = 400)

ประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนนิติบุคคลในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในภาพรวม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัจจัย	ลำดับ
1) ด้านการเงิน	4.05	0.47	มาก	2
2) ด้านลูกค้า	3.97	0.53	มาก	4
3) ด้านกระบวนการภายใน	4.12	0.55	มาก	1
4) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา	4.02	0.50	มาก	3
รวม	4.06	0.48	มาก	

3) คุณภาพงานสอบบัญชีมีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนนิติบุคคลในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในภาพรวม ประสพการณ์ของผู้สอบบัญชีมีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนนิติบุคคลในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี และค่าธรรมเนียม ไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนนิติบุคคลในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของคุณภาพงานสอบบัญชีมีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนนิติบุคคลในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในภาพรวม

Variable	Standardized Coefficients	t-value	Sig.
ขนาดของสำนักงาน	-0.107	-1.437	0.152
ค่าธรรมเนียมสอบบัญชี	0.489	0.636	0.524
ประสบการณ์ของผู้สอบบัญชี	0.623	8.673	0.000*

หมายเหตุ: n = 153, R²=0.613, F=29.853, Sig=0.000* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพงานสอบบัญชีโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ได้แก่ ประสพการณ์ของผู้สอบบัญชี ค่าธรรมเนียมสอบบัญชี และขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทสำคัญของผู้สอบบัญชีในการสนับสนุนการตัดสินใจ วางแผน และควบคุมการดำเนินงานของผู้บริหารในบริษัทที่จดทะเบียนนิติบุคคล โดยคุณภาพงานสอบบัญชีที่ดีจะช่วยเสริมสร้างความได้เปรียบทางธุรกิจและโอกาสในการแข่งขัน แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับงานของ ณัฐธินา พู่เพื่องสมบัติ (2559) ที่เสนอว่า คุณภาพของรายงานผู้สอบบัญชีมีผลต่อความเชื่อมั่นของผู้ใช้งบการเงิน โดยสามารถแบ่งเครื่องมือในการวัดคุณภาพงานสอบบัญชีออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การวัดทางตรง เช่น ความสอดคล้องกับมาตรฐานการรายงานทางการเงิน และการควบคุมคุณภาพการรายงาน และการวัดทางอ้อม เช่น ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ค่าธรรมเนียมสอบบัญชี และประสพการณ์ของผู้สอบบัญชี ซึ่งล้วน

เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชีในเชิงเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อรุมา แก้วสิทธิ (2561) ที่พบว่า คุณภาพงานสอบบัญชีโดยรวม รวมถึงขนาดของสำนักงาน ค่าธรรมเนียม และประสบการณ์ของผู้สอบบัญชี มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยผู้สอบบัญชีที่มีประสบการณ์และศักยภาพในการแก้ไขปัญหา สามารถสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจให้แก่ผู้ใช้งบการเงิน ส่งผลให้การสอบบัญชีมีคุณภาพและเป็นที่น่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนนิติบุคคลในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านกระบวนการภายใน ด้านการเงิน ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาและด้านลูกค้า ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการวัดผลการดำเนินงานโดยมุ่งเน้นเฉพาะการวัดผลด้านการเงินโดยใช้เครื่องมือทางบัญชีและการบริหารการเงินเป็นหลัก คือ ยึดตัวเลขกำไรขาดทุน หรืออัตราส่วนทางการเงินเพียงอย่างเดียวทำให้ผู้บริหารและองค์กรมุ่งเน้นที่ผลการดำเนินงานในระยะสั้นมากกว่าการเสริมสร้างความสามารถทางการแข่งขันในระยะยาว สอดคล้องกับแนวคิดของ จิตพร วรฤทธิ์ กล่าวว่าการวัดผลการปฏิบัติงาน เป็นกระบวนการที่กิจการใช้ในการวัดผลการดำเนินงานในรอบระยะเวลาที่ผ่านมาว่า มีผลการดำเนินงานเป็นอย่างไร ซึ่งในอดีตกิจการใช้การวัดผลการปฏิบัติงานดังกล่าวในรูปของผลการดำเนินงานทางการเงินเท่านั้น ทำให้ผลการดำเนินงานไม่สะท้อนสภาพความเป็นจริงของกิจการและเป็นการวัดผลการดำเนินการระยะสั้น เนื่องจากการใช้ผลการดำเนินงานทางการเงินเพียงอย่างเดียว กิจการไม่สามารถทราบได้ว่าลูกค้ามีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด กิจการมีการเรียนรู้และพัฒนาอย่างไรและกระบวนการภายในองค์กรมีการพัฒนาหรือไม่ ผู้บริหารของธุรกิจที่ประสบความสำเร็จไม่ได้ขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานทางการเงินหรือผลการดำเนินงานที่ไม่ใช้การเงินเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่งแต่จะขึ้นอยู่กับทั้งผลการดำเนินงานทางการเงินและที่ไม่ใช้การเงิน ผลการดำเนินงานทางการเงินประกอบด้วยด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ดนัย เทียนพุก (2544) กล่าวว่า ระบบการวัดผลสำเร็จของธุรกิจแบบดั้งเดิมมุ่งเน้นการวัดด้านการเงินเป็นหลัก แต่ในปัจจุบันไม่สามารถมุ่งเน้นด้านในอดีต เนื่องจากไม่ครอบคลุมด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และการพัฒนาเริ่มมามีบทบาทกับการวัดผลสำเร็จของธุรกิจมากยิ่งขึ้นในยุคเทคโนโลยี

3) จากผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนนิติบุคคลในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านกระบวนการภายใน ด้านการเงิน ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา และด้านลูกค้า ซึ่งสะท้อนถึงการให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการภายในองค์กรและการควบคุมทางการเงินเป็นหลัก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากแนวโน้มของการวัดผลการดำเนินงานที่มุ่งเน้นด้านการเงินเป็นหลัก โดยใช้เครื่องมือทางบัญชี เช่น กำไรขาดทุน หรืออัตราส่วนทางการเงิน ซึ่งส่งผลให้ผู้บริหารมุ่งเน้นผลลัพธ์ระยะสั้นมากกว่าการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันระยะยาว สอดคล้องกับแนวคิดของ จิตพร วรฤทธิ์ ที่กล่าวว่า การวัดผลการปฏิบัติงานในอดีตเน้นเฉพาะด้านการเงิน ทำให้ไม่สามารถสะท้อนสภาพความเป็นจริงของกิจการได้อย่างครบถ้วน โดยเฉพาะในด้านความพึงพอใจของลูกค้า การเรียนรู้และพัฒนา และกระบวนการภายในองค์กร นอกจากนี้ แนวคิดของ ดนัย เทียนพุก (2544) ยังสนับสนุนว่า ระบบการวัดผลสำเร็จของธุรกิจในปัจจุบันไม่สามารถพึ่งพาการวัดด้านการเงินเพียงอย่างเดียวได้ เนื่องจากไม่ครอบคลุมมิติอื่นที่สำคัญ เช่น ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และการพัฒนา ซึ่งมีบทบาทเพิ่มขึ้นอย่างมากในยุคเทคโนโลยี โดยการวัดผลการดำเนินงานที่ครอบคลุมทั้งด้านการเงินและไม่ใช้การเงินจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถประเมินผลการดำเนินงานได้อย่างรอบด้าน และนำไปสู่การตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4) การทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่า คุณภาพงานสอบบัญชีมีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนนิติบุคคลในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในภาพรวม ประสบการณ์ของผู้สอบบัญชีมีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนนิติบุคคลในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี และค่าธรรมเนียม ไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนนิติบุคคล

ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุมา แก้วสิทธิ์ (2561) ได้ศึกษาคุณภาพงานสอบบัญชีที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของคุณภาพงานสอบบัญชีที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยภาพรวมพบว่า ประสิทธิภาพของผู้สอบบัญชีมีผลกระทบเชิงบวกต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน แต่ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี และค่าธรรมเนียม ไม่มีผลกระทบต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการศึกษาไปใช้งาน

- 1) ผู้สอบบัญชีควรมีความรู้ด้านคุณภาพและประสิทธิภาพงานสอบบัญชี เพื่อนำความรู้มาพัฒนากระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และช่วยลดข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้
- 2) ผู้สอบบัญชีบริษัทควรให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนนิติบุคคลเพื่อให้มีประสิทธิภาพ ถูกต้อง และได้รับความน่าเชื่อถือมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคของคุณภาพงานสอบบัญชีที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนนิติบุคคลในพื้นที่จังหวัดอื่นๆ เพื่อนำผลมาเปรียบเทียบและสามารถนำไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาคุณภาพในอนาคต
- 2) ควรเปลี่ยนกลุ่มประชากร และวิธีการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้รายละเอียดเฉพาะกลุ่มธุรกิจ และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ตรงตามความต้องการของธุรกิจนั้นๆ
- 3) ควรศึกษาผลกระทบหรือปัจจัยด้านอื่นๆ ที่มีต่อผลการดำเนินงาน เช่น แนวโน้มโดยรวมสภาพแวดล้อมทางธุรกิจทั้งภายในและภายนอกองค์กร เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- दनัย เทียนพุ่ม. (2544). *ดัชนีวัดผลสำเร็จธุรกิจ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: นาโกต้า.
- ดารณี เอื้อชนะจิต. (2556). *ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสำเร็จทางการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย*. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ. (2557). *การสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่น*. กรุงเทพฯ: ทีพีเอ็นเพรส.
- นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และ ศิลปพร ศรีจันเพชร. (2561). *การสอบบัญชี*. กรุงเทพฯ: ทีพีเอ็นเพรส.
- พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ.2543.
- พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ.2547.
- รัชฎาธิปไตย อุปถัมภ์ประชา. (2558). *ความคิดเห็นต่อหลักธรรมาภิบาลของบริษัท จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*, 2(1).
- รัชนี้ บินยาเซ็น. (2561). *ธุรกิจต้องให้ความสำคัญกับการจัดการทางการเงิน และการตรวจสอบงบการเงิน ด้านคุณภาพของงานสอบบัญชีเพื่อใช้ในการตัดสินใจของผู้บริหาร และนักลงทุนสำหรับตัดสินใจลงทุนในโครงการใหม่ๆ . วารสารมหาจุฬาริชาการ*, 5(1).
- วฤตดา พิพัฒน์กุล. (2562). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สิริยาภา ยวงมณี. (2558). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณงานสอบบัญชีและคุณภาพงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีไทย*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- อรุมา แก้วสิทธิ์. (2561). *คุณภาพงานสอบบัญชีที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. การศึกษาค้นคว้าอิสระหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd ed. New York: Harper and Row Publications.

Data Availability Statement: The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

Conflicts of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Publisher's Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.

Copyright: © 2025 by the authors. This is a fully open-access article distributed under the terms of the Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0).